



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-28-07, факс: 255-25-91

До реєстр. № 5420
від 23.04.2021

ВИСНОВОК

на проект Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів та підакцизних товарів, а також недостовірного декларування товарів (реєстр. №5420 від 23.04.2021)

09 червня 2021 року
протокол № 70

Комітет з питань фінансової, податкової та митної політики (далі - Комітет) на засіданні 09 червня 2021 року (протокол №70), відповідно до положень статей 93, 108 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» за власною ініціативою розглянув проект Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів та підакцизних товарів, а також недостовірного декларування товарів (реєстр. №5420 від 23.04.2021 р.).

Зазначеним проектом Закону, як слідує із пояснювальної записки до нього, пропонується внести зміни до законодавства України з метою встановлення кримінальної відповідальності за контрабанду товарів та підакцизних товарів, а також за недостовірне декларування товарів, яке призвело або могло призвести до неправомірного зменшення чи звільнення від сплати митних платежів.

Зміни до законодавства України полягають у такому:

1) Доповнення Кримінального кодексу України (далі - КК України) статтями 201-2 «Контрабанда товарів», 201-3 «Контрабанда підакцизних товарів», 201-4 «Недостовірне декларування товарів».

2) Внесення змін до статей 201 «Контрабанда», 201-1 «Переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю лісоматеріалів або пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев, лісоматеріалів необроблених, а також інших лісоматеріалів, заборонених до вивозу за межі митної території України», 305 «Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів» КК України щодо визначення об'єктивної сторони вказаних складів злочинів як «Дії, спрямовані на переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю».

3) Внесення змін до частини третьої статті 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК України) та доповнення Перехідних положень КПК України пунктом 20-6 – в частині уповноваження на здійснення досудового розслідування злочинів, передбачених проектом статей 201-2, 201-3, 201-4 КК України, слідчих органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, до початку функціонування Бюро економічної безпеки України.

Після обговорення запропонованих законопроектом положень на проведеному 27.05.2021 Комітетом круглому столі «Криміналізація контрабанди: за та проти», у якому взяли участь народні депутати України, представники бізнес-асоціацій, науковці та фахівці у сфері кримінального, податкового і митного права, Комітет, з урахуванням обговорених питань на засіданні 02.06.2021, дійшов наступних висновків.

По-перше, криміналізація контрабанди підакцизних товарів може бути виправданим кроком, що обґрунтований економічними та соціальними обставинами: недоотримання Державним бюджетом України значних доходів від сплати митних платежів; загроза заподіяння шкоди життю та/або здоров'ю людини від контрабандних товарів; фінансування доходами, отриманими від контрабанди товарів, організованої злочинності; загроза економічній конкуренції на території України, та ін.

По-друге, законопроектом пропонується встановити занадто низькі порогові значення для притягнення до кримінальної відповідальності за товарну контрабанду. Запропоновані у законопроекті норми статей 201-2, 201-3, 201-4 КК України дублюють відповідні склади порушень митних правил, відповідальність за які закріплена у Митному кодексі України (зокрема, статті 472, 482, 483, 485 Кодексу). Критерієм відмежування кримінальної відповідальності від адміністративної є загальна вартість предметів контрабанди (статті 201-2, 201-3 КК України в редакції законопроекту) та розмір митних платежів (стаття 201-4 КК України в редакції законопроекту). Для статті 201-2 «Контрабанда товарів» у 2021 році вартість товарів, що є

предметом цього злочину, пропонується встановити у розмірі 113 500 грн. Тобто, якщо вартість предметів контрабанди менша за 113 500 грн, особа підлягатиме адміністративній, а не кримінальній відповідальності. Водночас, для статті 201-3 «Контрабанда підакцизних товарів» у 2021 році вартість товарів, що є предметом контрабанди, пропонується встановити у розмірі 56 750 грн. Для кваліфікації за статтею 201-4 «Недостовірне декларування товарів» в редакції законопроекту сума несплачених митних платежів у 2021 році становитиме 147 500 грн.

Враховуючи, що розмір матеріальної шкоди, завданий контрабандою незаборонених до ввезення товарів, в більшій мірі дорівнює розміру несплачених митних платежів, вбачається не виправданим використання ресурсів держави та правоохоронних органів на кримінальні переслідування осіб, які не сплатили митні платежі на такі незначні суми.

Відповідні статті Митного кодексу України містять достатньо суворі санкції за порушення митних правил, пов'язаних із переміщенням товарів через митний кордон поза або з приховуванням від митного контролю, щоб встановлювати більш високий вартісний поріг предметів контрабанди як кримінального правопорушення. Слід звернути увагу, що у статті 201 КК України до декриміналізації товарної контрабанди (у редакції до 15.06.2010 року) межею для переходу в кваліфікації від адміністративного до кримінального правопорушення за відповідні діяння була вартість предметів контрабанди, що у тисячу і більше разів перевищувала неоподатковуваних мінімумів громадян (станом на 2021 рік - 1 135 000 грн.)

Тому, у частині визначення вартості предметів правопорушення для відмежування кримінальної відповідальності від адміністративної законопроект потребує доопрацювання.

По-третє, окремої уваги заслуговують розміри санкцій, які пропонується встановити у частині другій статті 201-2 та частині другій статті 201-3 КК України в редакції законопроекту, оскільки вони є непропорційними, а також такими, що порушують принцип економії кримінально-правової репресії. Частина друга статті 201-2 КК України надає суду дискрецію під час призначення покарання у виді штрафу або позбавлення волі від п'яти до десяти років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна. Аналогічна санкція передбачена проектом у частині другій статті 201-3 КК України, тільки позбавлення волі у цьому випадку становить від шести до одинадцяти років. Така широка дискреція при призначенні покарання створює ризик непропорційного обмеження прав і свобод людини, а також збільшує корупційні ризики.

По-четверте, диспозиція проекту ст. 201-4 КК України сформульована невдало, адже є занадто широкою. Таке формулювання призведе до наділення правоохоронних органів занадто широкою дискрецією, яка не є виправданою. Наприклад, зміна митними органами підходів до класифікації товару або помилка при внесенні певних відомостей до окремих граф митної декларації може стати підставою притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Уваги заслуговує той факт, що чинне митне законодавство допускає відсутність у декларанта на момент здійснення митного оформлення точних відомостей про товар та його характеристики, зокрема, необхідних для визначення його класифікаційного коду, країни походження, тощо.

Положення статті 201-4 КК України в редакції законопроекту не узгоджуються із принципами законності, юридичної визначеності, а також обмеження дискреційних повноважень суб'єктів владних повноважень як складових концепції верховенства права, а відтак створює загрозу порушення прав і свобод людини.

Виходячи із викладеного, статтю 201-4 «Недостовірне декларування товарів» КК України в редакції законопроекту пропонується виключити.

По-п'яте, закріплення, як кваліфікуючої ознаки "діяння... вчинені за попередньою змовою зі службовою особою митного органу, або сприяння в будь-якій формі службовою особою митного органу вчиненню таких діянь з використанням влади чи службового становища" не сприятиме становленню Державної митної служби України як сервісного органу, оскільки стимулюватиме посадових осіб у кожному випадку до прийняття рішення, спрямованого на збільшення суми митних платежів, що підлягатимуть сплаті, задля уникнення можливості подальшого їх притягнення до відповідальності як співучасників.

По-шосте, вбачається за необхідне унеможливити ситуації, коли кримінальна відповідальність може наступати за діяння (дії), які не є умисними, не мають чітко визначених мотивів та мети щодо нанесення збитків державі, не мають ознак замаху або підготовки до скоєння, та є результатом залучення осіб до операцій з незаконного переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю без їх відома, свідомої участі або сприяння, або результатом необережності декларантів, а також результатом проведення передбачених Митним кодексом України митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів (наприклад, у складному випадку класифікації товарів, визначення країни походження товарів, коригування митної вартості, тощо) у разі відсутності доведених фактів приховування товарів від митного контролю або їх недостовірного декларування.

По-сьоме, є не виправданим перенесення моменту закінчення злочинів, передбачених статтями 201, 201-1 та 305 чинної редакції КК України та статтями 201-2, 201-3 КК України у редакції законопроекту, на більш ранню стадію, а саме – визначення об'єктивної сторони цих злочинів у формі «**дій, спрямованих на** переміщення товарів/підакцизних товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю». Зазначені пропозиції можуть призвести до зловживань правоохоронними органами зазначеними положеннями закону.

Зважаючи на викладене, керуючись статтею 16 Закону України «Про Комітети Верховної Ради України» та статтями 93, 108, 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», **Комітет вирішив:**

направити висновок на проект Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів та підакцизних товарів, а також недостовірного декларування товарів (реєстр. №5420) до Комітету з питань правоохоронної діяльності, як головному при розгляді проекту Закону реєстр. №5420, та рекомендувати при його доопрацюванні врахувати зауваження, викладені в цьому висновку.

Голова Комітету

Д.О. Гетманцев



ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ГЕТМАНЦЕВ ДАНИЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000006743D0087F6A301

Дійсний до: 17.07.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 04-32/03-2021/189773 від 10.06.2021



538422